Sektbildningen i Knutby – varför blev det som det blev?

Spara som PDF

Jag kan tycka riktigt synd om det lilla samhället Knutby i Uppland som blivit så starkt förknippat med den sekt som kom att utvecklas i pingstförsamlingen på orten, en församling som går under namnet *Filadelfia*. Men skulden för denna sektbildning ligger ju inte hos de vanliga invånarna i Knutby utan hos ett antal personer i Filadelfiaförsamlingen. Du känner säkert till en hel del om utvecklingen i denna församling och mordet (morden?) som skedde där, så jag går inte in på dessa detaljer. Vill du få mer information om denna sektförsamling så skall du ta del av den information som finns via länkarna sist i sidan.

Men hur i hela världen kunde det då gå så snett som det gjorde? Vilka faktorer berodde detta på? Blir det endast så här i kristna församlingar – som en del gärna menar – eller kan sekter uppstå lite varstans? Efter att ha satt mig in lite i skeendet i Knutby skall jag försöka dela en slags analys och en del tankar kring det här. Jag hoppas detta kan vara till vägledning för någon eller några.

Sektmekanismer

De personer som jobbat mycket med avhoppare från sekter och med att forska kring vad som kan få sekter att uppstå håller nog alla med om att det är särskilda mekanismer som måste till för att en sekt skall bli till. Dessa kan vi också använda för att definiera en sekt. Jordmånen måste också vara den rätta. En sekt kan inte uppstå precis var som helst eller när som helst. Men finns den rätta jordmånen och de nödvändiga mekanismerna på plats, då är det inte bara i en kristen grupp som en sekt kan uppstå. Sektbildning kan t.ex. även ske i en New age-grupp, i gruppen kring en indisk guru, i en apokalyptiskt inriktad religiös grupp, i en grupp som samlats runt en managementguru eller någon annan intressegrupp där man är helöverlåten åt varandra och åt det gemensamma

målet, orsaken eller intresset. Så tro inte att kristna är särskilt dumma eller mottagliga för att ramla in i sekter. Jag vågar påstå att det finns många, många fler ickekristna sekter än vad det finns sekter som startat med en grupp kristna. Och man behöver inte vara dum eller obildad för att hamna i en sekt.

När det gäller sektmekanismer så finns det ju helt klart en hel uppsättning med sådana, men några som jag tycker mig se är de jag listar nedan. Alla dessa "mekanismer" finns inte alltid i alla sekter, men säkert flera av dem.

- En grupp människor som är helt överlåtna åt varandra eftersom de delar samma intresse, samma tro, har samma mål, samma motiv etc och lever i en nära relation. Men när man är helöverlåten och kanske då öppnat sig mycket för de andra i gruppen, då är man också mycket sårbar ifall det börjar spåra ur.

- "Love bombing" är ett engelskt begrepp som betyder att man utsätter människor för en översköljning av kärleksgärningar. Man sätter nya medlemmar i fokus och överöser dem med beröm och vad som upplevs vara "kärlek".

- Ett alldeles för stort fokus på en enda fråga, en enda lära, ett enda mål etc som får gruppmedlemmarna att lämna förnuftet bakom sig.

- En oförmåga eller ointresse hos gruppmedlemmarna att utöva urskiljning och att vara sunt kritiska.

- Gruppen kanske upphöjer och smickrar en ledargestalt så pass mycket att denne får fritt spelrum och korrumperas allt mer tack vare just allt upphöjande och smicker.

- Dåliga kunskaper och vaksamhet när det gäller det psykologiska spelet som sker när en sekt uppstår.

- En psykopat är som klippt och skuren till att bli ledare för en sekt. Dessa är vanligen både mycket karismatiska, kompetenta, auktoritära, vältaliga, empatilösa, osv.

- Ett ledarskap som bryter ner och hjärntvättar medlemmarna i gruppen genom att hela tiden växla mellan att ge beröm och bestraffning, beröm och bestraffning, beröm och bestraffning.

- Tankekontroll är en vanlig psykologisk mekanism i sektbildning och i sekter. Ledargestalter tar kontroll över vad medlemmarna skall tänka och tycka. Detta hör ihop med ovanstående punkt.

- Isolering från omvärlden kan vara en del redan under tillkomsten av en sekt, men det är definitivt en vanlig del när sekten väl är på plats. Ledarskapet förhindrar insyn och medlemmars kontakter med personer som inte tillhör gruppen. Isolering och elittänkande hör ihop och i gruppen känner man därför att "vi är de utvalda!".

Jordmånen i Filadelfiaförsamlingen i Knutby

Hurdan var då jordmånen i Filadelfiaförsamlingen i Knutby? Vad fanns där för förutsättningar (risker) för att utvecklas till en sekt?

Med facit i hand vet vi att församlingen var en starkt karismatisk församling. Att den från början var en pingstförsamling säger oss att de karismatiska uttrycken var viktiga. Känslor och upplevelser var i fokus. Musiken och lovsången var en viktig del i att skapa en särskilt karismatisk atmosfär. Detta lockade dit många kristna som inte var medlemmar (jag har haft samtal med sådana personer).

Det är dock inte ovanligt att bibelkunskaperna får stryka på foten när det karismatiska får dominera. Av den utveckling som skedde i Filadelfiaförsamlingen förstår vi också att medlemmarna måste haft mycket dåliga bibelkunskaper. De kan inte heller gett något utrymme åt att utöva urskiljning och "pröva andarna" på ett korrekt sätt. Att vara kritisk till sådant som man upplever som främmande i jämförelse med en bibelförankrad kristen tro är inte fel, men det tycks inte funnits mycket av sådan kritik i församlingen. Sanningens Ande var uppenbarligen inte närvarande, och detta trots att man menade sig vara en väldigt andlig församling. Det fanns uppenbarligen inga "väktare" som stod upp mot osund andlighet och villoläror.

Sedan har vi det här med att vara överlåtna till varandra. I en liten tajt församling kan det vara så att man kommer varandra mycket nära, man blir helöverlåten. Det innebär då också att man kan vara särskilt sårbar om något börjar gå snett i församlingen. Personligen tror jag att detta var en del av jordmånen i Filadelfiaförsamlingen i Knutby. Det är inte fel att vara överlåten åt sunda kristna syskon, men är det dåligt med bibelkunskaper och vaksamhet och osunda ledare kommer in och styr och ställer, då kan faktiskt denna anda av överlåtenhet vara en resurs för den som vill styra så som psykopater ofta styr.

Detta tror jag att vi kan säga var något av den grundläggande jordmån i Filadelfiaförsamlingen som var en förutsättning för sektbildandet, och i denna miljö fick tyvärr sektmekanismerna fritt spelrum. Jag vill passa på att sticka upp ett varningens finger just här och säga att det säkert finns fler kristna församlingar i vårt land idag som har samma riskabla jordmån. Dessa bör ta varning och lärdom av det som skedde i Knutby.

Men det krävdes mer för att sekten skulle börja växa fram. Det krävdes elitistiska dogmer, ett ledarskap som var influerat av villoläror, och det krävdes ledare med sådana olater, drag och tendenser som man brukar tillskriva psykopater.

Sektmekanismerna i Filadelfiaförsamlingen i Knutby

Ett faktum är att flera av ledarna i församlingen var skolade i den förödande villolära som härstammar från Kenneth Hagin i USA, alltså det vi brukar kalla för *Trosförkunnelsen*. Detta är en ingrediens som vi måste ta med bland sektmekanismerna i Knutby. Denna förkunnelses högborg i Sverige har sedan början av 80-talet varit församlingen Livets Ord i Uppsala, startad av Ulf Ekman (en församling som inte minst då Ulf Ekman var dess ledare ofta i början definierades som en sekt, men som med tiden blev alltmer "rumsren", även om den osunda läran och det auktoritära ledarskapet fanns kvar).

Trosförkunnelsen kännetecknas inte minst av en stark tilltro till ett starkt "utav Gud utvalt" ledarskap. Detta ledarskap – som ofta kallas för "Herrens smorde"– får inte kritiseras. En trosförsamling är därför helt odemokratisk. Det är den ledare som anser sig vara utvald av Gud som bestämmer. Om någon ifrågasätter en sådan ledare eller en sådan församlings lära och inriktning, då har dessa kritiska personer många gånger blivit tillsagda att de är besatta av "upprors-andar". Denna typ av auktoritärt teologiskt-hierarkiskt ledarskap kännetecknade mer och mer även Filadelfiaförsamlingen i Knutby. Många före detta medlemmar i församlingen har nu trätt fram och vittnat om exakt detta beteende hos ledarskapet och även att medlemmar blev anklagade för att ha just "upprors-andar". Det kallades också för att "vara *fel*".

Kim Wincent som var pastor i Filadelfiaförsamlingen i Knutby under många år, gick på Livets Ords bibelskola i mitten av 80-talet. Knutbypastorn Helge Fossmo (heter idag Helge Iversen) var också han starkt påverkad av Trosrörelsen, vilket man kan se på hans egen hemsida från den tiden (en sida från 1999 finns arkiverad här). Han var under 1993 även med en kort tid i en församling i Kristinehamn som hade anslutning till Trosrörelsen. År 2004 dömdes Helge till livstids fängelse för anstiftan till mord på sin hustru Alexandra. Åsa Waldau (heter

idag Åsa Jacobsson) hade också visst samröre med Trosrörelsen och Livets Ord. Detta är vad jag idag känner till om dessa kopplingar. Hur som helst tycker jag det finns fog för att säga att Trosrörelsens sektmekanismer och villoläror var en del i sektbildningen i Knutby.

Från Bibeln vet vi att det är farligt att upphöja människor som inte kan stå emot smicker och upphöjelse. På detta sätt blev så klart församlingsmedlemmarna i viss mån medskyldiga till att ledarskapet i församlingen mer och mer utvecklades i en oerhört osund riktning. Sexuell laglöshet blev därmed mer regel än ett undantag bland flera av de ledande personerna i Filadelfiaförsamlingen.

> Ords 29:5: "Den som smickrar sin nästa lägger ut ett nät för hans fötter."

Vad vi också fått veta från före detta medlemmar i församlingen, är att det var vanligt med ömsom beröm och ömsom bestraffning. Det gick många gånger så långt att några av ledarna handgripligen misshandlade de personer som hamnat i onåd av någon löjlig anledning. Fruktan för ledarna gjorde så klart församlingen ännu mer osund.

> Ords 29:25: "Människofruktan blir en snara, men den som förtröstar på Herren blir beskyddad."

Jag har själv samtalat med avhoppare som tidigt hörde talas om församlingen i Knutby och som åkte dit för att få vara med om "det fantastiska som skedde där". När man kom dit utsattes man för just "love bombing", vilket gjorde att man kände sig sedd, uppskattad och älskad. Men när man avsåg att åka hem, då kom det istället en form av hot. Hoten kunde bestå i att ledande personer sa: "Det kan gå illa för dig om du lämnar oss. Det är här du har beskydd. Stanna hos oss så går det inte illa för dig!" osv.

En av sektmekanismerna som kanske mest bidrog till att utveckla Filadelfiaförsamlingen till en fullblodig sekt, det var att den med öppna armar tog emot en person som enligt många vittnesmål visat upp många av de kännetecken som definierar en psykopat och som snabbt fick en ledande roll i församlingen. Med den jordmån som redan fanns på plats, med ett villfaret ledarskap och med denna karismatiska och auktoritära person vid rodret fanns egentligen ingen möjlighet att stoppa sektbildningen i Knutby. Vem denna person var kan du lätt gissa. SVT:s Uppdrag granskning gör inte heller någon hemlighet av att det handlar om Åsa Waldau.

Att synden fick allt mer utrymme i församlingen är inte konstigt. När kristna går mer och mer över till en lagisk teologi, där denna lagiskhet kanske består av metoder, riter, olika måsten, osv, då får synden liv och näring. Det är jag säker på att vi också kan lära av dessa ord från Paulus:

> Rom 7:7-9: ”Vad skall vi då säga? Att lagen är synd? Nej, visst inte! Men det var först genom lagen jag lärde känna synden. Jag hade inte vetat vad begäret var, om inte lagen hade sagt: Du skall inte ha begär. Men synden grep tillfället och väckte genom budordet alla slags begär i mig. Ty utan lagen är synden död. Förr levde jag utan lagen, men när budordet kom, fick synden liv”

Kraschen och avslöjandena

Som du kan förstå av det jag beskrivit här, fick sektmekanismerna i stort sett fritt spelrum i Knutby. Förnuft, sunda bibelstudier, urskiljning, prövande och kritik var i princip helt bortkopplat. Några få personer vågade ifrågasätta, men de lämnade nog ganska tidigt församlingen. Kvar blev de som fångades in i den tajta gemenskapen och hjärntvätten. Lögn och smusslande fick mer och mer utrymme – som det alltid blir i sekter. Bubblan sprack inte ens när det skedde ett mord mitt i församlingen. När laglösheten inte visste några gränser började det dock knaka i fogarna, och idag har församlingen lagt ner – TACK O LOV FÖR DET! Jag tror många har bett till Gud om denna krasch och de avslöjanden som nu börjat läcka ut. För det är nu som före detta medlemmar börjat vakna upp och börjat vittna om vad de varit med om, och deras vittnesmål ger en samstämmig bild av hur det var i Filadelfiaförsamlingen i Knutby. Men vad jag har sett är många av dessa personer idag både psykiskt och andligt utbrända. Jag kan bara önska att de skall hitta ett barnaskap i en sund och fri kristen tro.

Många fler än jag har funderat över vad det EGENTLIGEN var som hände i Filadelfiaförsamlingen och vilka som egentligen var de mest skyldiga till mordet, ett dödsfall (troligen mord det också) och ett mordförsök. Med tanke på vad som framkommit på senare tid, är det många som därför tycker att det finns all anledning att återuppta mordutredningen för att utreda om det finns fler skyldiga i bakgrunden. Det finns med tanke på just morden en oerhört intressant undersökande artikelserie i nätmagasinet Para§raf som gräver ordentligt i händelserna i och omkring Filadelfiaförsamlingen och som svarar på en del av våra frågor. Där framkommer mycket information och goda analyser som verkligen bidrar till att sätta igång tankeverksamheten. Läs det om du orkar! (Länk kommer nedan)

Slutord och varningar

Nu är ju förhållandet faktiskt så, att det finns s.k. kristna sammanhang i vårt land som i vissa stycken liknar Filadelfiaförsamlingen i Knutby. Jag hoppas att du som är med i ett sådant sammanhang skall väckas av det som skett i Knutby genom att ta del av det material som finns tillgängligt. Studera inte minst Bibeln och lyssna på egen hand in vad Gud vill lära dig genom den. Använd även förståndet, det tillhör en sund kristen tro, för du skall ju "älska Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt **förstånd**" (Matt 22:37).

Om du hör till dem som gillar när det är drag i mötena, när lovsången dundrar på och du upplever en stark atmosfär, då tycker jag du skall stilla dig lite inför Guds Ord och begrunda vad det är som Gud mest uppskattar. Detta är oerhört viktigt för att du inte skall ramla in i osunda sammanhang och där ryckas med i sådant som kan framstå som karismatiskt och andligt, men i själva verket är buller eller laglöshet inför Gud. Det är sådant som jag börjat kalla för "offerhöjdskristendom", en kristendom som har ett oönskat innehåll sett från Guds perspektiv; en andlighet som inte är i linje med Guds vilja och Bibeln vägledning trots en kristen förpackning.

> Pred 4:17: "Vakta din fot när du går till Guds hus. Att komma för att **lyssna** är bättre än offret som dårarna ger, för de förstår inte att de gör det som är ont."
>
> 1 Sam 15:22: "Se, **lydnad** är bättre än offer och lyhördhet bättre än baggars fett"
>
> Amos 5:21-24: "Jag hatar era fester, jag föraktar dem, jag tål inte era högtider. För även om ni offrar både brännoffer och matoffer åt mig har jag ingen glädje i dem, jag vill inte se era gemenskapsoffer av gödkalvar. Ta bort dina sångers buller ifrån mig, jag vill inte höra ditt strängaspel. Men **låt rätten flöda fram** som vatten och **rättfärdigheten** som en ständigt rinnande ström."

När man begrundar vad som skedde i Filadelfiaförsamlingen i Knutby, då kan man fundera mycket över hur i hela världen människor som menar sig vara kristna kan bli en del av något så genomruttet, omoraliskt och laglöst som växte fram där. Men med hjälp av den kunskap vi kan få kring detta, skall vi också begrunda det faktum att den yttersta tiden kommer att bli en mycket lurig tid, Jesus sa ju bl.a. "Se till att ingen bedrar er" (Matt 24:4). Ansvaret ligger alltså mycket hos oss själva; vi skall ju "**se till**" att inte bli bedragna. Sektbildningen i Knutby lyser som

en stark varningsskylt i kristenheten om att man KAN bli bedragen om man inte "ser till" att vårda sin tro. Utifrån detta kan man – om man vill och är vaken – förstå att många KOMMER att bli bedragna då det är dags för Antikrist att träda fram på scenen!

> Matt 24:24: "Falska messiasgestalter och falska profeter ska träda fram och göra stora tecken och under för att om möjligt bedra även de utvalda."
>
> 2 Tess 2:8-10: "Då skall den Laglöse uppenbaras, han som herren Jesus skall dräpa med andedräkten ur sin mun och förinta med glansen vid sin ankomst. Den Laglöses ankomst är ett verk av Satan och sker med stor makt, falska tecken och under och med orättfärdighetens alla konster, som bedrar dem som går i fördärvet – de har ju inte velat ta emot den kärlek till sanningen som kunde ha räddat dem."

Hur ser vi då till att inte bli bedragna? Jo, genom att söka oss allt närmare Gud genom bibelläsning, bön och enkel kristen gemenskap med andra okomplicerade Guds barn. Detta är den absolut viktigaste grunden i en sund kristen tro! Lägg bort alla andra böcker och alla videofilmer på Nätet etc om du inte har den absolut viktigaste grunden i din tro. Det är kärleken till Sanningen som kan rädda dig, och den Sanningen har du i främst Bibeln. Det hoppas jag att före detta medlemmar i Filadelfiaförsamlingen i Knutby skall lära sig och få en ny och ren glädje av!

/Lennart

Läs mer:

• SVT:s Uppdrags granskning programserie från juni 2020 med bl.a. avhoppares vittnesbörd
En serie i sex delar som kan ses på SVT Play fram till 9 juni 2021. En mycket avslöjande och skrämmande programserie som ger ny och otäck information om övergreppen, om "Kristi brud" Åsa Waldau, om Kristi brud-läran i församlingen, om övergreppen (sex och våld) m.m. I programmet blir det mycket uppenbart att Filadelfiaförsamlingen i Knutby var en fullblodig sekt av allra värsta slag. Något värre har nog inte förekommit i Sverige tidigare; möjligen kan Korpelarörelsen mäta sig med Knutby om vi bortser från morden i Knutby. I denna sida finns en punkt där du kan läsa om den helt absurda rörelsen Korpelarörelsen.

• Om Filadelfiaförsamlingen i Knutby – Wikipedia

• RÄTTSSKANDALEN KNUTBY – Nätmagasinet Para§raf
Grävande artikelserie som ger en ny bild av det morddrama som utspelades i och kring Filadelfiaförsamlingen i Knutby.

• Starka karismatiska ledare kan vara psykopater – BibelFokus
Här kan du läsa om vad som kännetecknar en psykopat.